

Sygnatura akt I C 224/13

Dnia 18 lutego 2014 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu – Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: S.S.O. Joanna Składowska

Protokolant: sekr. Joanna Wołczyńska – Kalus

po rozpoznaniu w dniu 18 lutego 2014 roku w Sieradzu na rozprawie

sprawy z powództwa J. R.

przeciwko Skarbowi Państwa – (...)w S. i (...)w S. zastąpionemu przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa

o zadośćuczynienie

1. oddała powództwo;
2. nie obciąża powoda kosztami procesu.

Sygn. akt I C 224/13

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 09 listopada 2012 roku skierowanym do Sądu Rejonowego w Sieradzu powód J. R. wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa - (...)w S. oraz (...)w S., tytułem zadośćuczynienia kwoty 10.000,00 złotych.

W uzasadnieniu pozwu podniósł, iż został bezpodstawnie ukarany karą dyscyplinarną przez Dyrektora (...)w S., natomiast pozwany (...)w S. utrzymał w mocy decyzję o ukaraniu karą dyscyplinarną. Powód zarzucił pozwanym, iż w dniu 21 września 2012 roku zostały naruszone jego dobra osobiste wskutek żądania od niego przez funkcjonariuszy Służby Więziennej podania danych personalnych w celu identyfikacji, przed wyjazdem na czynności procesowe.

Reprezentujące Skarb Państwa jednostki domagały się oddalenia powództwa.

Wyrokiem z 21 marca 2013r. Sąd Rejonowy powództwo oddalił, obciążając powoda obowiązkiem zwrotu pozwanemu kosztów procesu.

Na skutek wniesienia apelacji przez J. R., wyrokiem (...)w S. z 10 lipca 2013r. orzeczenie zostało uchylone, postępowanie zniesione w całości, a sprawa przekazana do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Sieradzu jak sądowi pierwszej instancji.

W toku dalszego postępowania powód popierał powództwo. Pozwany Skarb Państwa zaś zastąpiony przez Prokuratorię Generalną wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda zwrotu kosztów procesu wg obowiązujących norm.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Powód J. R. kilkakrotnie odbywał karę pozbawienia wolności w (...)w S., ostatnio od dnia 13 stycznia 2012 roku do dnia 05 grudnia 2012 roku. W dniu 21 września 2012 roku miał zostać przetransportowany do Sądu Rejonowego w Sieradzu na rozprawę w sprawie o sygn. akt I C 681/12. Funkcjonariusze Służby Więziennej przed przystąpieniem do przetransportowania powoda zażądali podania jego danych osobowych w postaci imienia i nazwiska, daty urodzenia, imion rodziców i numeru pesel, czego powód dwukrotnie im odmówił. Decyzją (...)w S. z dnia 27 września 2012 roku powód został ukarany dyscyplinarnie za odmowę podania, kolejno dwóm funkcjonariuszom Służby Więziennej,

swoich danych osobowych celem identyfikacji, przed udaniem się na czynności procesowe - w postaci udzielania widzeń w sposób uniemożliwiający bezpośredni kontakt z osobą odwiedzającą na okres 2 miesięcy.

(niesporne)

W dniu 02 października 2012 roku powód zaskarżył decyzję o ukaraniu karą dyscyplinarną. Sąd Okręgowy w Sieradzu, III Wydział Penitencjarny i Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych, po rozpoznaniu skargi, postanowieniem z dnia 18 października 2012 roku wydanym w sprawie o sygn. akt III Kow 1454/12 utrzymał w mocy decyzję o ukaraniu dyscyplinarnym, uznając, że zapadła zgodnie z obowiązującymi przepisami, a wymierzona kara jest zasadna.

(postanowienie Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 18.10.2012r. k-16 załączonych akt o sygn. akt III Kow 1454/12)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Pozwany swoje roszczenia oparł na stwierdzeniu, że doszło do naruszenia jego dóbr osobistych w postaci godności i wolności poprzez bezprawne żądanie przez funkcjonariuszy (...)w S. podania danych personalnych, a następnie bezpodstawne ukaranie karą dyscyplinarną, co ograniczyło kontakty powoda z bliskimi.

Niewątpliwie dobra osobiste człowieka pozostają pod ochroną prawa cywilnego, a w razie ich naruszenia sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia (art. 23, 24 i 448 kc). Przesłankami ochrony dóbr osobistych, które muszą być spełnione łącznie, są:

- 1) istnienie dobra osobistego,
- 2) zagrożenie lub naruszenie tego dobra,
- 3) bezprawność zagrożenia lub naruszenia.

Jedną z podstawowych okoliczności wyłączających bezprawność jest działanie w ramach porządku prawnego. Kary dyscyplinarne określono w przepisach art. 142-148 kkw, regulując także zasady postępowania dyscyplinarnego. Uprawnionym do ich stosowania jest dyrektor zakładu karnego. Każda decyzja dyrektora zakładu, także ta o charakterze uznaniowym podlega kontroli sędziego penitencjarnego w trybie art. 34 § 1-3 kkw. Może być także skarżona przez skazanego do sądu penitencjarnego w trybie art. 7 kkw oraz poddana kontroli w trybie art. 78 § 2 kkw (Z. Hołda (w:) Z. Hołda, K. Postulski, Kodeks karny wykonawczy..., s. 343). Podkreślenia wymaga, iż przesłankami zaskarżenia decyzji do sądu, czy też uchylecia przez sędziego penitencjarnego jest jej niezgodności z prawem. Sędzia penitencjarny sprawuje nadzór nad legalnością i prawidłowością wykonywania kary pozbawienia wolności (art. 32 kkw).

Przepisy Kodeksu karnego wykonawczego przewidują zatem szczególną drogę dochodzenia przez skazanych odbywających karę pozbawienia wolności ochrony ich praw naruszonych lub zagrożonych działaniami funkcjonariuszy więziennych. Z tych względów, Sąd Okręgowy w pełni podziela poglądy Sądu Najwyższego wyrażone w wyrokach z dnia 22 lutego 2012 r. IV CSK 276/11 (niepubl.) oraz z dnia 10 maja 2012r., IV CSK 473/11, Biul. SN 2012/7/12, iż sąd cywilny w procesie o naruszenie dóbr osobistych skazanego nie jest władny oceniać, czy funkcjonariusz służby więziennej odmawiając przyznania skazanemu określonego uprawnienia działał zgodnie z prawem czy bezprawnie, jak również czy zastosowanie wobec skazanego kary dyscyplinarnej było uzasadnione i zgodne z prawem czy bezprawne. Do oceny tej uprawniony jest jedynie sędzia lub sąd penitencjarny w sytuacji odwołania się skazanego od takich decyzji lub podjęcia działania z urzędu. Dopuszczenie badania tych kwestii przez sąd cywilny w sprawie o naruszenie dóbr osobistych skazanego oznaczałoby nie tylko dopuszczenie dwutorowości postępowania sądowego w zakresie nadzoru nad wykonywaniem kary pozbawienia wolności, lecz prowadziłoby także w konsekwencji do faktycznego pozbawienia znaczenia przyjętego przez ustawodawcę trybu postępowania i oddziaływania sędziego i sądu penitencjarnego na skazanego w zakładzie karnym. Gdyby bowiem skazany,

pozbawiony przez funkcjonariusza zakładu karnego pewnych uprawnień przewidzianych w kkw lub ukarany dyscyplinarnie, mógł - bez zaskarżenia takiej decyzji w trybie przewidzianym w tym kodeksie - skutecznie dochodzić ochrony bezpośrednio przed sądem cywilnym w procesie o naruszenie dóbr osobistych, to przewidziany i uregulowany w kkw tryb postępowania penitencjarnego nie tylko nie mógłby spełniać funkcji zakładanych przez ustawodawcę, lecz w istocie straciłby rację bytu.

Jeżeli zatem powód nie uzyskał w trybie przewidzianym przepisami kkw stwierdzenia przez sędziego lub sąd penitencjarny niezgodności z prawem decyzji (...) w S. z 27 września 2012r., to w niniejszym procesie o ochronę dóbr osobistych wytoczonym z powodu ukarania dyscyplinarnego, należy przyjąć brak bezprawności działania pozwanego Skarbu Państwa – (...) w S..

W odniesieniu do ewentualnej odpowiedzialności (...)w S. zauważyć zaś należy, że regulacja odpowiedzialności odszkodowawczej w zakresie szkód wynikłych z prawomocnych orzeczeń sądowych obecnie zawarta jest w art. 417⁽⁽¹⁾⁾ § 2 kc, zgodnie z którym jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem. Skutkiem takiego unormowania jest, iż sąd rozstrzygający w sprawie o odszkodowanie w tego rodzaju sprawach nie może samodzielnie oceniać wadliwości wydanego w innym postępowaniu orzeczenia.

Należy także z całą mocą podkreślić, że żądanie podania danych identyfikacyjnych przez funkcjonariuszy (...) w S. w dniu 21 września 2012r. nie pozostawało w sprzeczności z obowiązującym prawem. Wbrew pogładowi powoda, okoliczność, iż rozporządzenie z dnia 25 sierpnia 2003r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności określa, że skazany okazuje dokument stwierdzający tożsamość, podaje dane osobowe i informacje o zmianie tych danych, o miejscu zameldowania oraz przebywania bez zameldowania, a także informacje o uprzedniej karalności; ponadto może być poddany czynnościom mającym na celu identyfikację, przy przyjęciu do zakładu karnego, nie oznacza, że wykluczona jest weryfikacja jego tożsamości w innych sytuacjach. Wskazany przepis określa jedynie jakie czynności należy przeprowadzić, przyjmując skazanego do zakładu karnego. Z art. 116 § 1 pkt 6 kkw wynika zaś, że skazany ma obowiązek przestrzegania przepisów określających zasady i tryb wykonywania kary, ustalonego w zakładzie karnym porządku oraz wykonywania poleceń przełożonych i innych osób uprawnionych, a w szczególności, poddania się czynnościom mającym na celu identyfikację osoby każdym czasie.

Wobec braku przesłanki bezprawności zachowania funkcjonariuszy Skarbu Państwa, Sąd Okręgowy oddalił zatem powództwo jako bezzasadne.

Na podstawie art. 102 kpc natomiast, Sąd nie obciążał powoda obowiązkiem zwrotu pozwanemu kosztów procesu. Jego sytuacja po opuszczeniu zakładu karnego jest trudna. Nie posiada żadnego majątku, nie zarobkuje. Wystąpienie z pozwem było zaś efektem błędnej oceny znaczenia obowiązujących przepisów, która to ocena bez pogłębionej i pełnej wiedzy prawniczej mogła być dla powoda skomplikowana.